

Quo vadis Ελλάδα;

του Χρίστου Στεργ. Μπελλέ

Τούτες τις μέρες που η ψυχή μου ασπαίρει από τον ενανθρωπισμό του Θεού και τη θέωση του ανθρώπου, μα κι απ' το έμπα του νέου ενιαυτού, η περισυλλογή γίνεται πιο έντονη, καθώς και τα πυρακτωμένα ερωτηματικά, έτσι καταπώς φτερακίζουν από τις καμαρούλες του μυαλού και θρυμματίζονται μες στο σπασμένο καθρέπτη του εγώ μου, του Θεού μου, της Ύπαρξης.

Μέρες του 1936... Ο Ιωάννης Συκουτρής (χιακής καταγωγής), υφηγητής στη Φιλολογική Σχολή Αθηνών, υποβάλλει υποψηφιότητα για την έδρα Καθηγητή της Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας, αν και είχε εκλεγεί Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Πράγας. Ο ακαδημαϊκός ζηλόφθων κύκλος της μικροψυχίας αρνιέται πεισματικά να τον ψηφίσει. Δεν τον αποδεχόταν, τον θεωρούσε ξένο σώμα. Προκλητικά και ασύστολα ο υπερφίαλος πρωθιερέας του πανεπιστημιακού κατεστημένου, Καθηγητής Νικόλαος Εξαρχόπουλος, ξεστόμισε ενώπιον της Συγκλήτου: «Γνωρίζομεν ότι είσθε ο κράτιστος των φιλολόγων, τους οποίους παρήγαγεν η Ελλάς μετά τον Κοραή, αλλά δεν θα γίνετε Καθηγητής, διότι δεν είσθε ιδικός μας!» Τούτος ο υπερβατικά πνευματικός γίγαντας-Άνθρωπος-Δάσκαλος, έπρεπε να σταυρωθεί από τους συστημικούς αρχιερείς για τις «αμαρτίες» του: Γιατί τόλμησε (λες και του χαρίστηκε) να είναι μέγιστος εντός και εκτός των ελληνικών τειχών – ο Δημήτρης Λιαντίνης τον σταθμίζει, ως λαμπρότερο φιλόλογο από τον Κοραή και ακόμα λαμπρότερο δάσκαλο – γιατί είχε το θάρρος σε ηλικία μόλις 30 χρόνων να σταθεί απέναντι στο ποικιλώνυμο κατεστημένο, διατρανώνοντας ευθαρσώς και εναργώς την ακλόνητη πίστη του, που αφορούσε στη σύνδεση της φιλολογίας με την κοινωνία, και κυρίως τους νέους, καθώς και την αναγέννηση του σύγχρονου Ελληνισμού μέσα από την αρχαιότητα, ακυρώνοντας τυπολατρίες και σχολαστικότητες. Ο κύβος ερρίφθη (Alea jacta est)... Με πρόσχημα την εισαγωγή της μετάφρασής του στο «Συμπόσιο του Πλάτωνα» (1934) και την αναφορά του στις γενετήσιες σχέσεις στην Αρχαία Αθήνα και κύρια στον παιδικό και ομοφυλοφιλικό έρωτα, τον έσυραν από καβδιανά δίκρανα, ως διαφθορέα των νέων, ζηλωτή των κίναιδων, άθεο κλπ. με απώτερο στόχο τη βιολογική του εξόντωση. Τον «γκρέμισαν» από τον Ακροκόρινθο, το 1937! Ήταν μόλις 36 χρόνων...

Σε τροχιά πογκρόμ και πολλοί άλλοι φωτισμένοι δάσκαλοι, συγγραφείς, καλλιτέχνες, στο βωμό αξιών, ιδεών, πρωτοπόρων γνώσεων και απόψεων, όπως: Τριανταφυλλίδης, Γληνός, Δελμούζος, Ψυχάρης, Καζαντζάκης, Βάρναλης, Παπανούτσος, Κουντουράς, Καρυωτάκης, Καβάφης, Λουντέμης, Δεσποτόπουλος, Κατράκης, Ρίτσος και όλοι όσοι «δε συνεμορφώθησαν προς τας υποδείξεις»... Ο μεγάλος Σεφέρης τούς περιποεί αιωνία μνήμη, με την ιστορική αποστροφή του: «Ο Εξαρχόπουλος και οι άλλοι γλωσσαμύντορες, τσιμπούρια και μύγες του απόπατου». Η πανεπιστημιακή κοινότητα εξακολουθεί να έχει διαφορετική άποψη, αφού στην αίθουσα τελετών του Πανεπιστημίου έχει χαράξει επίχρυσα το όνομα του Νικολάου

Εξαρχόπουλου. Έτσι είναι, αν έτσι νομίζουν, έτσι είναι, αφού από καταβολής του ελληνικού έθνους η Παιδεία υπήρξε ταξική.

Η ευθύνη των εν λόγω πανεπιστημιακών, πέρα απ' το φθόνο, τη μικροψυχία και τη δειλία, πρέπει να συνδεθεί, κύρια, με κοινωνικές και πολιτικές παραμέτρους. Το κοινωνικο-πολιτικό κατεστημένο της εποχής, με ρίζες και καταβολές κοτζαμπάσηδων και ποικιλώνυμων δερβίσηδων, φρόντισε να προσεταιρισθεί και να συμπεριλάβει στην κλειστή του κάστα τους πανεπιστημιακούς, καθιστώντας τους ανελέητο μηχανισμό, έτσι ώστε να αλώσει και να ποδηγετήσει την Παιδεία με ό,τι τούτο συνεπάγεται για τη διαίωσιση των προνομίων και οφισίων της. Τούτος ο εναγκαλισμός της πολιτικής και των ποικιλώνυμων ελίτ με την πνευματική ηγεσία, τούτο το δούναι λαβείν, καλά κρατεί και αποτελεί φαγέδαινα στο σώμα της Παιδείας, το έλλειμμα της οποίας αποτελεί την κυριότερη αιτία και αιτιατό της παρακμής, αφού, όπως έχω τονίσει πολλάκις, η παρούσα βαθιά και πολύπλευρη κρίση, τυγχάνει πρωτίστως πνευματική. Η πρόσφατη ανάληψη της προεδρίας του Ανωτάτου Πνευματικού Ιδρύματος της Χώρας – της Ακαδημίας Αθηνών – από τον πολύπλευρο ευαγγελιστή και τοποτηρητή της Παγκόσμιας Τραπεζικής Ελίτ, Λουκά Παπαδήμο, αποτελεί κραυγαλέο και πολυσήμαντο παράδειγμα αυτού του τραγέλαφου και, παράλληλα, ανεξίτηλο μελανό στίγμα στους δέλτους της ιστορίας του Ιδρύματος, καθώς και της ιστορίας ενός εκάστου των αφασικών μελών του.

Απρόσκλητες οι μορφές των μεγάλων δασκάλων – φωτεινές εξαιρέσεις του κανόνα – έρχονται ντυμένοι αχλύ και μ' ανθισμένα λόγια φέρνουνε Άνοιξη μες στες κατεβασιές του χειμώνα. Δάσκαλοι, πόρρω απέχοντες απ' τη σημερινή φοβισμένη διανόηση, τον πνευματικό κόσμο του «δήθεν», των πανηγυριών, των τελετών, των δεξιώσεων, της αφασίας, της σπουδαρχίας, της αιδήμονας, ενοχικής σιωπής.

Ο Σάκης Καραγιωργας! Κοντά του βιώσαμε αξιωματικές αρχές-αυτονόητα που θέλουν το δάσκαλο να διδάσκει, να διαπαιδαγωγεί, ν' αποτελεί πρότυπο, να πιστεύει στην ύπαρξη κακών δασκάλων κι όχι κακών μαθητών. Κοντά του μάθαμε «γράμματα», ζείδωρες μαγιές σκέψης (πνευματική ανασφάλεια, ανησυχία, υποψία, αμφιβολία, αμφισβήτηση, ανυπακοή, άρνηση κλπ.), μάθαμε ακόμα και αυτοσχέδιες βόμβες – όταν αυτό επέβαλλε η ανθρώπινη ηθική, αξιοπρέπεια, τιμή, ελευθερία – ενάντια στους ποικιλώνυμους επιβήτορες της εξουσίας. Καταύγασμα η στάση του απέναντι στους ξενοκίνητους απριλιανούς δικτάτορες. Παρεμπίπτον: Σε πρόσφατη συζήτηση με τον επίσης μεγάλο δάσκαλο, Βασίλη Φίλια, μου εκμυστηρεύτηκε τον ανείπωτο θαυμασμό, την αγάπη, το σεβασμό που περιέβαλλαν το Σάκη οι ποινικοί κρατούμενοι στις φυλακές Καλαμίου (φυλακές Ιτζεβίν) και Αλικαρνασσού. Ήταν και οι δύο – Καραγιωργας και Φίλιας – τρόφιμοι των φυλακών, ύστερα από απόφαση του Στρατοδικείου της Χούντας, για αντίσταση κατά της Αρχής. «Αυτή η αποδοχή υπήρξε το λαμπρότερο φωτοστέφανό μου...θα εξομολογηθεί στους συντρόφους του ο «βομβιστής» - Δάσκαλος...

Ζωογόνα βροχή σε αυχηρή έρημο το νάμα του εμπνευσμένου παιδαγωγού, Μίλτου Κουντουρά: « Μαθητής μου δεν είν' εκείνος που αγαπά την ήρεμη κι ακίνδυνη ζωή, τη στρωμένη με λουλούδια, αλλά εκείνος που μέσα του έχει ξυπνήσει η ανησυχία.

Μαθητής μου δεν είν' εκείνος που θα μ' αγαπήσει με μια θηλυκιά και μαλακή άγωνα αγάπη, αλλά εκείνος που ακολουθώντας τις αρχές της επικίνδυνης πάλης θα με φτάσει και θα με ξεπεράσει, αρνούμενος ίσως στο τέλος εμένα».

Ας κοιταχτούμε στον καθρέφτη για συγκρίσεις, ομοιότητες, όσα ψιμίθια κι αν χρειαστούν...